

strategie pro Prahu

Praha, hlavní město České republiky a významné centrum střední Evropy, vstupuje do jednadvacátého století za podstatně jiných podmínek, než v jakých žila ještě před deseti lety. Během krátké doby se zcela změnil politický systém a správa státu i města, změnila se vlastnické vztahy a vzniklo tržní prostředí, změnila se sociální skladba pražského obyvatelstva i jeho životní styl.

Pod vlivem těchto změn se rychle přetváří i obraz města. Na atraktivních místech vyrostly nové administrativní a komerční budovy, hotely a nákupní střediska, parter budov se zaplnil obchody, restauracemi a službami. Po půlstoletí izolace svět znovu objevil Prahu a město je zaplaveno vlnou turistů, obdivujících jeho památky i neopakovatelnou atmosféru. Mimořádné hodnoty historického jádra Prahy a odpovědnost města i státu vůči celé civilizaci za jejich ochranu byly vyjádřeny zápisem Pražské památkové rezervace do seznamu světového dědictví UNESCO. Praha má pověst důvěryhodného partnera bez velkých úvěrových rizik, má nízkou míru nezaměstnanosti a přitahuje nejen podnikatele a investory, ale i dynamické mladé lidi z celého světa. Je zajímavou adresou pro všechny, kteří chtějí rozvinout svoje aktivity ve městě mimořádné krásy, schopného a vzdělaného obyvatelstva i nových příležitostí.

Na druhé straně je Praha stále sužována rostoucí automobilovou dopravou a hlukem, zastaralou infrastrukturou, nedostatkem bytů a jejich nedostupností zejména pro mladé rodiny, narůstající kriminalitou i nepružnou a málo výkonnou správou.

Město ne vždy efektivně hospodáří se svým majetkem a nedostává se mu finančních prostředků na rozhodující investiční akce. Historické jádro Prahy obtížně odolává komerčním tlakům i náporu aut a turistů. Tyto problémy je nutno řešit v souladu s dlouhodobými cíli města i jeho možnostmi.

Nové poměry si vynutily i změny ve způsobu řízení rozvoje města. Obdobně jako jiné evropské metropole potřebuje Praha vedle nedávno schváleného nově pojatého územního plánu i dlouhodobý programový dokument, formulující ucelenou a reálnou představu o budoucím ekonomickém, sociálním a prostorovém rozvoji města v nových podmínkách – strategický plán.

Proč strategický plán?

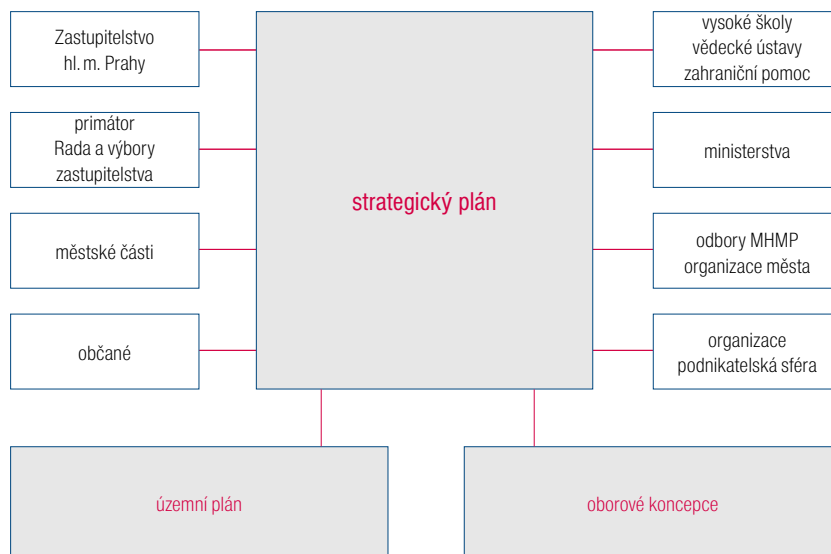
Strategický plán umožní hlavnímu městu Praze zejména:

- ovlivňovat procesy změn a postupně naplňovat dlouhodobé cíle a strategickou vizi města,
- rozhodovat v zastupitelských orgánech města i jeho částí v širším koncepčním rámci,
- koordinovat zájmy a aktivity různých subjektů působících ve městě a efektivně využívat jejich možností a zdrojů k dosažení společných cílů,
- lépe prosazovat a chránit veřejný zájem a rozšířit možnosti přímé účasti obyvatel města na jeho rozvoji,
- kvalifikovaně formulovat společenskou objednávku pro prostorové i oborové koncepční dokumenty.

Strategický plán nabízí hlavnímu městu reálnou cestu k prosperitě, zdravému a kulturnímu prostředí i k zachování a rozvoji těch hodnot, pro které je Praha považována za jedno z nejkrásnějších měst Evropy i světa.

Role strategického plánu v řízení města

Strategické plány jsou v České republice novým typem programových dokumentů regionů a měst. Pražský strategický plán je komplexním programovým dokumentem založeným na dohodě. Formuluje strategii rozvoje celé komunity, všech sfér jejího fungování i celého území, a to komplexně, s důrazem na souvislosti a vzájemnou podporu navržených cílů, politik a programů. Je dokumentem dlouhodobým, naznačujícím záměry města na období zhruba 15–20 let. Usiluje o dosažení rovnováhy mezi žádoucím a možným, mezi optimistickým a realistickým, mezi rozvojem města a ochranou jeho přírodních, urbánních a kulturních hodnot. Měl by být dokumentem dynamickým, živým, vždy odpovídajícím podmínkám a potřebám města, a proto bude průběžně porovnáván se skutečností a aktualizován.

Strategický plán je programem pro celou pražskou komunitu:

- Iniciátorem a garantem jeho přípravy je politická reprezentace města. Po schválení Zastupitelstvem hlavního města Prahy se strategický plán stává programem orientujícím všechny složky pražské samosprávy na základní směry dalšího rozvoje města.
- Samosprávám městských částí poskytuje koncepční rámec pro vypracování vlastních lokálních rozvojových programů.
- Strategický plán vychází především z potřeb občanů hlavního města. Pražanům je a bude vytvářen prostor k účasti na přípravě strategické vize i na návrzích programů a přípravě jejich realizace tak, aby je mohli ovlivnit a přijmout za své.

- Strategický plán je významným nástrojem komunikace s ústřední správou státu. Bude využíván jako podklad pro jednání o spoluodpovědnosti a podílu státu na rozvoji hlavního města – o finanční účasti, legislativních úpravách a jiných formách pomoci. Bude využit i jako podklad pro koordinaci rozvoje Prahy a sousedního Středočeského kraje.
- V podobě Strategie rozvoje regionu hl.m. Prahy a její akční složky – Regionálního operačního programu – se pražský strategický plán stává koncepčním dokumentem nezbytným k jednání s orgány Evropské unie o případném spolufinancování strategicky významných záměrů města z fondů EU.
- Podnikatelské sféře poskytuje strategický plán informace o dlouhodobých záměrech obce, a tím do jisté míry o budoucích možnostech a podmínkách podnikání v ní. Nabízí též partnerství a spolupráci při realizaci společných projektů.
- Oborovým koncepcím (doprava, technická infrastruktura apod.) strategický plán určuje základní cíle a principy rozvoje, v obecné úrovni zajišťuje koordinaci s jinými obory a naznačuje souvislosti.
- Územnímu plánu města slouží jako základ pro přípravu zákonem požadovaného zadávacího dokumentu. Na druhé straně územní plán je jedním z významných nástrojů realizace strategické koncepce města, a proto je koordinace těchto dvou dokumentů – strategického a územního plánu – mimořádně důležitá.

Postup přípravy dokumentu

Dosáhnout shody ve věci tak významné, jako je další osud města, je v demokratické společnosti možné jen cestou jednání a dohody. Proto byl pražský strategický plán již od počátku koncipován jako záležitost všech, jichž se týká – tedy těch, kdo v Praze žijí, pracují a podnikají.

Potřeba dokumentu, který by zformuloval dlouhodobé cíle rozvoje Prahy, navrhl cesty jejich dosažení a umožnil kontrolu správnosti jednotlivých rozhodnutí, byla mnoha pražskými politiky, odborníky i částí veřejnosti vnímána již od „sametové revoluce“. Práce na strategické koncepci Prahy byly zahájeny počátkem roku 1994, kdy byl vedením města a nadací Ecoterra realizován rozsáhlý projekt, založený na dotazníkovém šetření a využívající metodu scénářů a práci s týmem nezávislých expertů. Výsledky této etapy byly shrnuty v programovém dokumentu „PRAHA 2010“, stanovujícím deset hlavních témat rozvoje města. Praha se deklarovala jako město, které chce být prosperující, fungující, zdravé a přátelské vůči svým obyvatelům i návštěvníkům.

V polovině roku 1994 zřídilo vedení města v rámci přeměny pražského Útvaru hlavního architekta na Útvar rozvoje hlavního města Prahy pracoviště strategických koncepcí, zodpovědné za další přípravu strategického plánu. Již od počátku těchto prací navázala Praha spolupráci se zahraničními odborníky, především z Velké Británie. Významnou pomocí při přípravě pražského strategického plánu se stala odborná asistence britských expertů uskutečněná v letech 1995–1998 pod vedením londýnské poradenské a projekční firmy Llewelyn-Davies, za finanční podpory britského Know How Fund.

Druhá etapa prací na Strategickém plánu hlavního města Prahy byla vedena snahou o partnerský dialog mezi veřejnou a privátní sférou, mezi občany a jejich sdruženími, podnikateli, politiky, odborníky i správou města a státu. Jádrem přípravy strategického plánu Prahy se proto stala týdenní nebo jednodenní pracovní setkání (tzv. workshopy), z nichž každé bylo věnováno některému ze stěžejních témat rozvoje města. Společně se hledaly cesty, jak změnit dnes převážně monocentrickou strukturu Prahy na polycentrickou, jak vyřešit problémy pražské dopravy či bytové politiky, jak sladit ochranu kulturních a historických památek s rozvojem. Diskutovalo se o ekologických problémech města a možnostech jejich řešení, o otázkách veřejné správy a uspořádání Prahy, o ekonomice, bezpečnosti, vzdělání a dalších. Pracovních setkání, přípravných prací a expertního posuzování se během uplynulých let zúčastnilo téměř 1000 různých osob, z toho 36 britských odborníků.

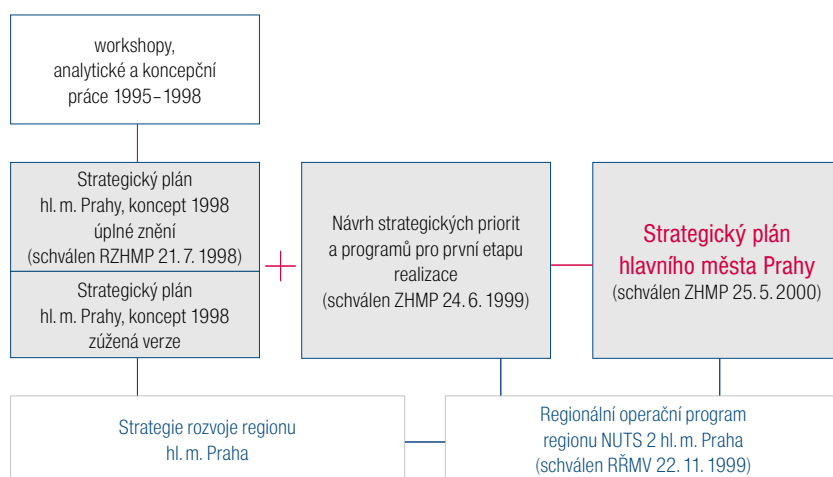
Díky tomuto postupu se strategická koncepce hl. m. Prahy opírá nejen o celkovou vizi budoucnosti města a dílčí analytické a projekční studie, ale především o konkrétní závěry 15 pracovních setkání a dalších společných aktivit. Písemné závěry z těchto workshopů a tzv. „úplná verze“ konceptu strategického plánu z roku 1998 obsahují hlubší analýzy, projekce i podrobnější argumentaci zvolených strategických cílů a aktivit, které nebylo možné zahrnout do tohoto textu.

Výsledný dokument – Strategický plán hlavního města Prahy – je tedy určitou formou dohody o tom, čeho chce město v nejbližších dvou desetiletích dosáhnout a jak hodlá při řešení problémů v té či oné oblasti postupovat dál.

V počátečních fázích prací na strategické koncepci hl. m. Prahy – v úvodním projektu „Praha 2010“ a později v rámci jednotlivých workshopů a při demografických a jiných projekcích – byly zvažovány různé varianty dalšího možného vývoje hlavního města. Ve fázi, kdy bylo nutno od celkových vizí a zásad rozvoje postoupit ke konkrétním principům a programům realizace koncepce města, byl pražský strategický plán již dále rozpracováván bez variant, tak aby mohl nabídnout jednoznačná řešení a stát se dokumentem použitelným v praxi řízení rozvoje města.

Koncept strategického plánu hl. m. Prahy byl dne 21. července 1998 projednán Radou ZHMP a schválen jako základ dalších prací na strategické koncepci města. V listopadu 1998 zvolená Rada ZHMP vyšla z tohoto dokumentu při přípravě svého programového prohlášení pro volební období 1998–2002. V roce 1999 byl koncept pražského strategického plánu doplněn o Návrh strategických priorit a programů pro první etapu realizace strategické koncepce hl. m. Prahy na období let 1999–2006. Dne 24. června 1999 Zastupitelstvo hl. m. Prahy návrh strategických priorit města schválilo a uložilo programy a projekty v něm obsažené realizovat (usnesení ZHMP č. 09/03).

V souvislosti s přípravou České republiky na vstup do Evropské unie byly v tomtéž roce na základě konceptu pražského strategického plánu a jeho implementačního programu postupně zpracovány Strategie rozvoje regionu hl. m. Praha, Konzultační dokument k ROP i vlastní Regionální operační program (ROP), na základě něhož bude město usilovat o finanční podporu svých nejvýznamnějších a nejnáročnějších projektů z fondů Evropské unie.

Pražský strategický plán není jen politickou proklamací, stává se důležitým nástrojem řízení města. Podstatnou měrou ovlivnil rozhodování o tom, jak budou využity finanční prostředky z prodeje druhé emise pražských obligací, k jeho záměrům a prioritám bylo přihlédnuto již při sestavování rozpočtu města a programu investičních akcí na rok 2000.

Další postup prací

Strategický plán hl. m. Prahy uzavírá významnou etapu prací na dlouhodobé koncepci rozvoje hlavního města. Není však konečným neměnným dokumentem a bude dále rozvíjen. Další postup prací na strategické koncepci hlavního města Prahy bude zaměřen těmito hlavními směry:

1. Realizace strategické koncepce dle schváleného implementačního programu, pod vedením příslušných garantů.
2. Monitoring zpětné vazby ve smyslu zásad uvedených v kapitole „Kontrola a hodnocení realizace strategického plánu“ tohoto dokumentu.
3. Příprava analytických a projekčních podkladů pro aktualizaci strategické koncepce.
4. Promítnutí výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2001 do Strategického plánu hlavního města Prahy.
5. Aktualizace strategického plánu ve vazbě na výsledky sčítání lidu 2001 a další nové skutečnosti.
6. Prohloubení strategické koncepce v těch částech, které vyžadují další podrobnější rozpracování, zejména:
 - důsledky členství České republiky v Evropské unii pro Prahu
 - transformace řízení a správy hlavního města po realizaci reformy veřejné správy ČR
 - dopad strategických priorit a programů implementace do investičního výhledu hlavního města
 - zpětné vazby na strategický plán po schválení územního plánu velkého územního celku pražského regionu
 - prohloubení vztahů mezi jádrem strategie, sektorovými koncepcemi rozvoje a Regionálním operačním programem
 - principy participace veřejnosti – účast veřejnosti na řešení problémů rozvoje hlavního města

